
oppdrag:

nasjonalt læringsnett

Sist oppdatert 8. november 2000, bness@usit.uio.no

- I. [Startpunkt](#)
 - II. [Klarlegging høsten 2000](#)
 - III. [Ressurser og pekere](#)
 - IV. [Læringsnettet i IKT-planen](#)
-

I: Startpunkt

Et nasjonalt læringsnett er et sentralt tiltak i KUFs plan: [IKT i norsk utdanning: Plan 2000-2003](#). Departementet har bedt professor Sigmund Lieberg, ITU og UV-fakultetet, Universitetet i Oslo og rådgiver Bjørn Ness, USIT, Universitetet i Oslo å klarlegge grunnlaget for en statlig satsing på dette feltet og formulere en plattform for en større målrettet innsats på området i årene som kommer. Dette notatet oppsummerer planene for arbeidet på dette området høsten 2000.

I mange sammenhenger omtales læring som 'the next killer application' i Internet og World-Wide Web og både nasjonalt og internasjonalt har vokst fram et betydelig antall nettstedet som omtaler seg som en eller annen form for læringsnett. Det er ikke behov for mer enn et overfladisk blikk på noen av disse for å konkludere med at disse 'læringsnettene' dekker et meget bredt spekter av tjenester og funksjonalitet. Det er med andre ord stor usikkerhet (og uenighet) knyttet til selve begrepet 'læringsnett' og det er nok nesten like stor usikkerhet knyttet til hvilken motivasjon som må ligge til grunn og hvilke grep som best ivaretar intensjonene i 'læringsnettet'.

I denne fasen av arbeidet er det derfor nødvendig å klarlegge grunnlaget for læringsnettet og få på plass noen mentale bilder og modeller for hva læringsnett er og kan være. I dette arbeidet vil følgende spørsmål stå sentralt:

- Hva slags tjenestetilbud og funksjonalitet skal tilbys et nasjonalt læringsnett i IKT-planens mening? Hva skal et 'nasjonalt læringsnett' tilby som eksisterende nettsteder ikke tilbyr allerede i dag?
- Hva slags pedagogisk, didaktisk og utdanningspolitisk tilnærming må et 'nasjonalt læringsnett bygge på'?
- Hva vil karakteren av statlig engasjement, institusjonell forankring, sponsorstøtte, partnerskapsbygging og lignende være i et 'nasjonalt læringsnett'?
- Gitt svarene på de tre første problemstillingene, – hva slags infrastruktur, teknologier, tekniske og organisatoriske løsninger kan legge grunnlaget for et nasjonalt læringsnett?

Med utgangspunkt i dette vil også spørsmål knyttet til teknologisk plattform og tekniske løsninger, organisering, finansiering, aktører og lignende bli drøftet.

IKT-planen gir en del anvisninger på hva departementet legger i begrepet 'nasjonalt læringsnett'. Dette og andre sider ved IKT-planen av betydning for arbeidet med læringsnettet er oppsummert i et eget punkt nedenfor.

I dette dokumentet legges en svært bred betydning av begrepet 'læringsnett' til grunn. I dette begrepet inkluderes alle Internet- og Web-baserte tjenester som har til hensikt å tilrettelegge og fremme læring i en eller annen form.

II: Klarlegging høsten 2000

Målet med arbeidet med læringsnettet høsten 2000 er å gi noen svar på de grunnleggende spørsmålene reist ovenfor og derigjennom etablere noen mentale bilder og modeller av hva læringsnett er og kan

være. Dette søkes oppnådd gjennom følgende tiltak:

1. Kartlegge [gjeldende praksis](#) på området, – skaffe en oversikt over tjenestetilbud, pedagogisk innretting, læringsinnhold, organisering og lignende i eksisterende læringsnett
2. Formulere [forventninger til framtidig læringsmiljø, studiesituasjon og lignende sett](#) fra de utdanningssøkendes side
3. [Utfordre eksisterende aktører](#) (nasjonalt og internasjonalt) på grunnlaget for deres virksomhet og hva de ønsker å oppnå, nasjonale aktører utfordres også på hva de kan bidra med i en nasjonal satsing
4. Skaffe oversikt over [aktuelle teknologier, tekniske løsninger, operatører, leverandører med mer](#) som læringsnettene kan bygge på
5. Legge grunnlag og ramme for [forskningsaktiviteter](#) i tilknytning til læringsnettene

Disse fem punktene utdypes nærmere nedenfor. Her følger også en [framdriftsplan](#) for klarleggingsarbeidet. Arbeidet avsluttes med en rapport som oppsummerer klarleggingen og gir noen anbefalinger for innretting og organisering av videre arbeid.

II.1: Gjeldende praksis

Det finnes et enormt antall nettsted som presenterer seg som 'læringsnett' i en eller annen fasong og i en eller annen betydning av begrepet. Første fase av arbeidet vil dreie seg om å kartlegge noen slike eksempler:

- **Nasjonalt:** Norgesuniversitetet, TUNET, Villvinveven, Skolenettet, Norgesuniversitetet, Kompetansenettet, NKS/NKI og lignende
- **Internasjonalt:** Sverige, Danmark, Finland, Storbritannia, kanskje Irland og Nederland (andre i Europa?), samt USA, Canada og Australia

Denne fasen av arbeidet vil være en gjennomgang av tilgjengelig informasjon i Web, eventuelt utdypende epostkorrespondanse med kontakter i de ulike miljøene. Hensikten med dette er å få noe foreløpige svar på blant annet følgende spørsmål:

- Hva slags funksjonalitet og tjenestetilbud gir de ulike læringsnettene? Hva er karakteren av og målgruppen for tiltaket?
- Hva slags pedagogisk, didaktisk og utdanningspolitisk tilnærming bygger nettene på?
- Hvordan er tjenesten og læringsnettene organisert og finansiert? Hvem er arkitekter, operatører, innholds- og tjenesteleverandører og hvilke teknologier og tekniske løsninger bygger tjenestene og nettene på?
- Hva er karakteren av statlig engasjement, institusjonell forankring, sponsorstøtte, partnerskapsbygging og lignende i de ulike læringsnettene?

Ved siden av å danne grunnlaget for etableringen av modeller og mentale bilder for læringsnettene, vil denne aktiviteten også representere betydningsfull input til de andre aktivitetene.

Denne delen av arbeidet utføres i samarbeid med Intermedia, Universitetet i Oslo ved Knut Lundby og Sanya Gertsen Pedersen. Nærmere detaljer finnes i [Intermedias tilbud av 13. oktober 2000](#).

Arbeidet starter medio oktober og mesteparten av arbeidet vil være ferdig medio november.

Ansvarlig: Bjørn Ness

II.2: Læringsnettene og den utdanningssøkende

Hensikten med denne aktiviteten er å utvikle et brukerperspektiv på læringsnettene. Dette søkes nådd gjennom å samle noen studenter og gi dem i oppgave å reflektere over forventninger til framtidig læringsmiljø med utgangspunkt i egne læringserfaringer og i de muligheter som ligger i IKT-baserte læringsomgivelser. Læringsnettene bør ha som utgangspunkt en ambisjon om å være et nettsted med høy funksjonalitet i forhold til de behov som utdanningssøkende og studenter kan ha i ulik grad.

- Hva er så disse behov og hvordan kan de eventuelt konkretiseres og sammenfattes til tenkte modeller for utvikling av et nasjonalt område for utdanningssøkende og elever/studenter?
- Hva bør et læringsnett inneholde av felles muligheter og redskaper for alle studenter, hva kan det inneholde for enkelte studenter og hvordan skal læringsnettene tenkes integrert i de samlede læringsomgivelser for den som er heltidsstudent på lærestedet, deltidsstudent i ulike kombinasjoner med arbeid, omsorg mm eller fjernstudent på heltid eller deltid?

- Hvordan skal/kan læringsnettet bidra til å understøtte nye læreformer, arbeidsmåter og livslang læring?
- Hvilke andre verdier og kvaliteter kan et Læringsnett bidra til å realisere i et brukerperspektiv?
- Hva skal til av tjenester innenfor blant annet områdene:
 - · Informasjon
 - Innhold og andre læringsressurser
 - Kommunikasjonsverktøy og kommunikasjonsmuligheter
 - Arbeidsredskaper av individuell og gruppebasert karakter for læringskvalitet og studieeffektivitet

Disse og andre spørsmål ønsker vi vurdert i et brukerperspektiv (student/lærer). De kan imidlertid også sees fra et institusjonsperspektiv, et fagperspektiv eller sektorperspektiv og fra et nasjonalt og internasjonalt perspektiv.

En gruppe studenter med tverrfaglig bakgrunn vil arbeide med disse og andre relevante problemstillinger i tilknytning til framtidig læringsmiljø og hvilke forventninger potensielle brukere vil ha til dette. Det vil også være aktuelt å gjennomføre noen dybdeintervju av studenter. Studentene vil også få i oppgave å reflektere over konklusjonene i forhold til egenskaper ved læringsnettene kartlagt i den første aktiviteten

Denne aktiviteten gjennomføres i regi av Intermedia, Universitetet i Oslo. Nærmere detaljer finnes i [Inter medias tilbud av 13. oktober 2000](#).

Arbeidet starter medio oktober og vil pågå fram til nyttår.

Ansvarlig: Sigmund Lieberg

11.3: Læringsnettet og aktørene

Neste fase i arbeidet er å konfrontere noen av aktørene innen læringsnettbransjen med synspunkter på virksomheten hentet fra kartleggingsarbeidet. Hensikten med dette er å skaffe fram med utdypende synspunkter og momenter til beskrivelsen av hva et læringsnett kan være og hva slags egenskaper, funksjonalitet og tilbud som et nasjonalt læringsnett bør være bærer av.

Dette arbeidet vil omfatte dybdeintervjuer med noen få sentrale aktører, primært hentet fra noen av de læringsnettene i kartleggingsaktiviteten. De nasjonale aktørene vil i tillegg bli utfordret på hva deres bidrag til et nasjonalt læringsnett kan innebære. Problemstillinger og mål for disse intervjuene vil bli utformet på bakgrunn av informasjonen som innhentes i den første aktiviteten.

Arbeidet på dette området vil være konsentrert i perioden medio november til medio desember.

Ansvarlig: Sigmund Lieberg og Bjørn Ness

11.4: Teknologi og tekniske løsninger

Denne aktiviteten er rettet mot det teknologiske grunnlaget for læringsnettet, – hva slags teknologiske forutsetninger og tekniske løsninger må legges til grunn for læringsnettet? I dette ligger også en foreløpig kartlegging av aktuelle operatører og leverandører av tjenester og innhold i læringsnettet. I denne fasen vil UNINETT og USIT, Universitetet i Oslo bli dratt inn i klarleggingsarbeidet.

Ansvarlig: Bjørn Ness

Dette arbeidet vil strekke seg over hele perioden fram til midten av desember.

11.5: Forskningsaktiviteter

I tilknytning til arbeidet med læringsnettet spesielt og bruk av IKT-baserte tjenester og digitale medier i læring bør følges opp av en organisert og målrettet forskningsaktivitet med sikte på å evaluere aktivitetene og systematisere erfaringene og innsikten som vinnes. [ITU](#) har allerede en betydelig aktivitet på området rettet mot grunnskole, videregående skole og lærerutdanning. I løpet av høsten avklares det om det er grunnlag for å utvide ITUs engasjement på området til også å omfatte høyere utdanning, etter-/videreutdanning, voksenopplæring og lignende. Dersom det viser seg å være grunnlag for det, vil denne aktiviteten også innebære å lage en skisse av en 'programerklæring' for dette, skisser en organisering og begynne en kartlegging av aktuelle miljøer som kan ta ansvar for ulike deler av denne virksomheten.

Ansvarlig: Sigmund Lieberg

Avklaring på dette punktet vil foreligge senest medio desember.

II.6: Framdrift

Arbeidet skal lede fram til en rapport som oppsummerer trender og utviklingstrekk og gir en anbefaling om innretning og organisering av det videre arbeidet med læringsnettet. Eventuelle rapporter eller andre leveranser fra enkeltaktivitetene er å anse som ren ekstrabonus. En foreløpig utgave av rapporten skal foreligge 20. desember 2000. Denne foreløpige utgaven vil bli lagt fram på et arbeidsmøte med spesielt inviterte medio januar 2001. Tema for dette arbeidsmøtet vil være 'Veien videre?'. Oppsummeringen av arbeidsmøtet vil bli innarbeidet i den endelige utgaven av rapporten som vil være klar senest 31. januar 2001.

Det er ikke satt noen bestemte tidsfrister på noen av aktivitetene. Det er imidlertid en viss sekvens i arbeidet:

1. Kartleggingsarbeidet i den første aktiviteten vil i varierende grad influere på de andre aktivitetene. Denne aktiviteten har høyeste prioritet fram til medio november. På dette tidspunktet bør vi ha materiale nok til å formulere de viktigste trekkene, trendene og lærdommene fra andre læringsnett
2. En viktig fase i den andre aktiviteten er avhengig av resultatene fra den første og aktiviteten må derfor ha en tidsramme som går et stykke utover den første
3. Utdypingen i den tredje aktiviteten bygger i stor grad på den første og dette arbeidet vil først komme skikkelig i gang
4. Den fjerde aktiviteten vil det i varierende grad bli arbeidet med hele tiden, men en vesentlig del av arbeidet vil skje etter at arbeidet med den første aktiviteten er kommet godt i gang
5. Den femte aktiviteten har ingen avhengigheter i forhold til de andre aktivitetene, men det må konkluderes før arbeidet med den foreløpige rapporten starter
6. Arbeidet med den foreløpige rapporten avsluttes i siste halvdel av desember 2000

Avtalen med Intermedia, Universitetet i Oslo har en økonomisk ramme på 340.000 kr. I tillegg vil det bli noe reisevirksomhet i forbindelse med den tredje aktiviteten. Det må også påregnes noen utgifter til det planlagte arbeidsmøtet. Utover dette vil det neppe være kostnader av betydning.

III: Ressurser og pekere

[-- intentionally left blank, may be provided later --]

IV: Læringsnettet i IKT-planen

Nasjonalt læringsnett er det ene av to nasjonale tiltak innenfor satseområdet '[Pedagogisk tilrettelegging](#)' i departementets. I planen står følgende om tiltaket:

“Det er behov for et samlet nasjonalt læringsnett som gir enhetlig tilgang til informasjon og læringsressurser og hvor ulike aktører kan finne sin plass og samarbeide.”

Samme sted gis nasjonalt læringsnett følgende egenskaper/funksjonalitet:

- Være en felles inngangsportale for utdanningssektoren i Norge
- Ivareta nasjonale tilbud (eksempelvis spesialpedagogikk og digitale bibliotekstjenester)
- Samordne ulike nettbaserte læringsressurser
- Være en katalysator for å ta i bruk ny teknologi og nye læringsformer
- Ivareta oppgaver knyttet til analyse og kritisk vurdering av IKT-utviklingen

Inspirasjonen til det nasjonale læringsnettet finnes i eksisterende læringsnett for deler av sektoren nasjonalt (skolenettet, tunet, villvinveven med mer), samt tilsvarende initiativer i andre land.

Samtidig skal nasjonalt læringsnett være en del av den generelle IKT- satsingen innenfor utdanningssektoren i Norge og:

- I. Bidra til å realisere planens overordnede mål:

“IKT i utdanningen skal bidra organisatorisk, faglig og pedagogisk til et utdanningssystem som utvikler og utnytter IKT som fag og som utnytter fullt ut de muligheter IKT gir i undervisning og læring, slik at den enkeltes og samfunnets kompetansebehov imøtekommes”

II. Samvirke og være koordinert med andre tiltak i IKT-planen, hvorav de mest nærliggende er (hentet fra årsplan 2000):

- Nye eksamens- og evalueringsformer
- Nettbasert veiledningstjeneste for bruk av IKT i undervisning og læring
- Elektroniske læremidler
- Utvikling og samordning av fleksible og nettbaserte opplæringstilbud på alle nivå
- Møteplasser for IKT i utdanningen
- Fremtidens internettjenester i høgre utdanning og forskning
- Samt ulike tiltak innen lærerutdanningen

Læringsnettet har med andre ord en sentral plass i arbeidet med IKT-planen.